

Masarykova univerzita v Brně

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Základy pedagogické metodologie

Aspekty učení cizího jazyka na Gymnáziu Matyáše Lecha v Brně

(zpráva z výzkumu)

Pavla Harapátová, 123805

Alena Velecká, 123780

Barbora Zemská, 123643

Brno 2004

1. ročník bakalářského studia speciální pedagogiky

Obsah

1. Úvod ke zkoumané problematice.....	3
2. Úroveň mluveného cizojazyčného projevu	4
3. Používání jazyka v přirozeném kontextu (televize, rádio aj.)	6
4. Rozvíjení kulturního porozumění (seznamování se s kulturou cizí země).....	8
5. Závěr	11

1. Úvod

Je jasné, že se v dnešní době bez znalosti cizího jazyka už téměř nikdo neobejde. Požadavek aktivní znalosti nejméně jednoho světového jazyka vidáme denně v nabídkách pracovních příležitostí, na středních školách bývá povinná maturita z cizího jazyka a část vysokých škol požaduje pro přijetí svých studentů úspěšné složení přijímacích zkoušek z cizího jazyka. Po vstupu České republiky do Evropské unie se navíc zcela otevřely hranice mezinárodnímu obchodu i turistům, potřeba znalosti cizího jazyka z tohoto důvodu tedy nejspíš ještě poroste. Proto se dnes začíná s výukou cizího jazyka už v mateřské škole, přičemž zde má spíše formu hry, a pokračuje na základní a na střední škole. Na výběr bývá většinou mezi angličtinou a němčinou, někde je nabízena i výuka dalších jazyků. Nejvíce žáků si však volí anglický jazyk, nejspíše proto, že je považován za jazyk, kterým se lze domluvit po celém světě.

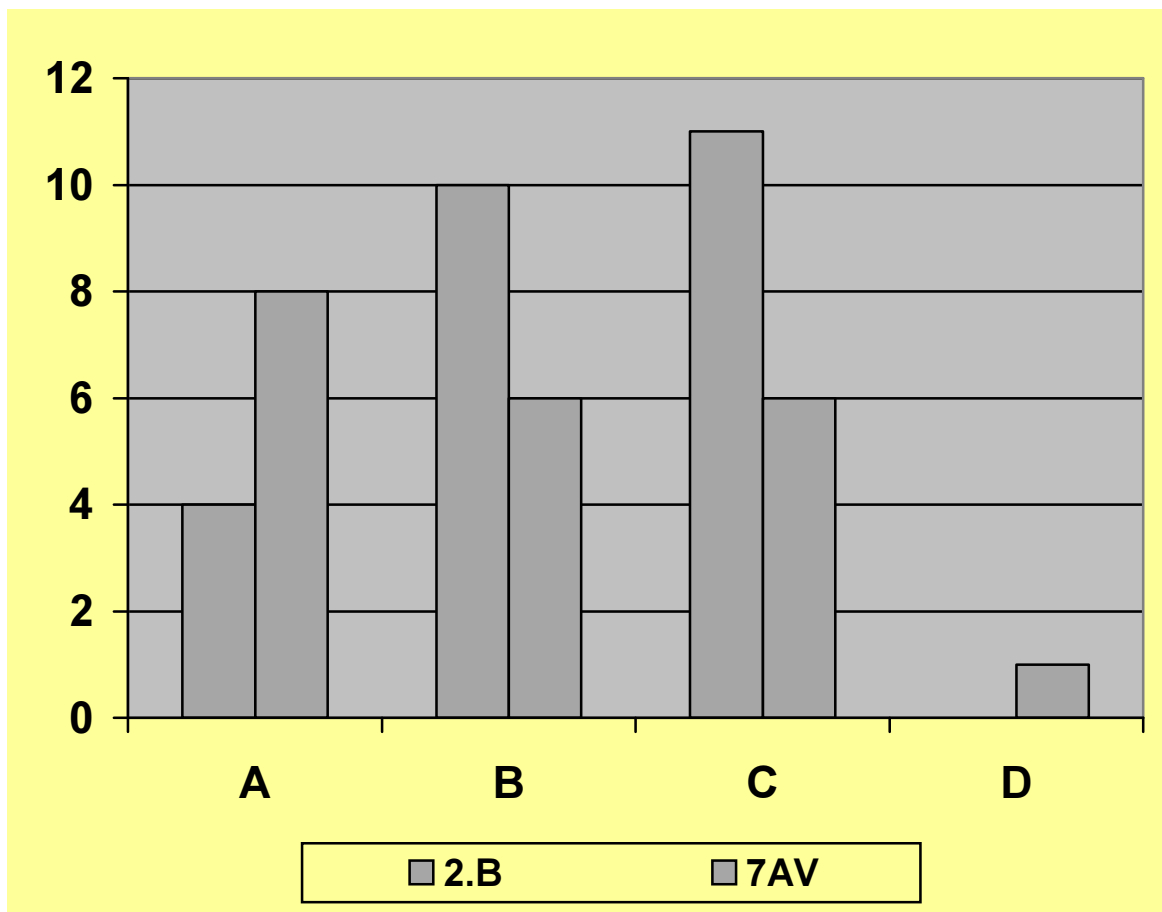
Náš výzkum se týká strategií a efektivity učení cizího jazyka na brněnských gymnáziích. Konkrétně jsme s dotazníky navštívily žáky tříd 2.B a 7.AV na Gymnáziu Matyáše Lercha v Brně. Zajímalo nás především, jak žáci hodnotí své dovednosti mluvení angličtinou, zda se učí v přirozeném kontextu a vyhledávají si příležitosti pro učení cizího jazyka (zda sledují filmy či pořady vysílané v jejich oblíbeném cizím jazyce) a rozvíjí-li interkulturní porozumění, které je jedním z klíčových aspektů cizojazyčné komunikativní kompetence (tj. zajímají-li se o kulturu země, v níž se daným jazykem mluví). Proto jsme zmíněné otázky podrobněji zpracovaly a jejich vyhodnocení vám zde nabízíme.

2. Úroveň studentů v mluveném cizojazyčném projevu

K tomu, aby si mohl člověk plnohodnotně prožít svůj pobyt v cizí zemi, může posloužit také schopnost dorozumět se s místními obyvateli. Jedná s v podstatě o poměrně samozřejmou věc, ale řada Čechů stále míří do cizí země a jejím jazykem nejsou často ani dotčeni. Každý z nás by se měl snažit před svou cestou naučit alespoň několik základních frází, které mu pomohou v orientaci, ale i v poznání neznámé krajiny, a přiznejme si, že každého z nás potěší, když na nás začne mluvit cizinec tou naší češtinou.

A jak jsou na tom s úrovní mluveného jazyka naši studenti dokazuje následující tabulka a z ní vyplývající graf.

Číslo dotazníku	A =výborně	B=dobře	C =ucházející	D=slabě	Číslo dotazníku	A =výborně	B=dobře	C =ucházející	D=slabě
2.B					7AV				
1		1			26	1			
2			1		27		1		
3			1		28	1			
4			1		29	1			
5		1			30	1			
6		1			31	1			
7		1			32		1		
8			1		33		1		
9		1			34		1		
10			1		35	1			
11		1			36		1		
12			1		37			1	
13		1			38			1	
14			1		39			1	
15			1		40			1	
16			1		41				1
17		1			42			1	
18		1			43	1			
19	1				44		1		
20			1		45			1	
21	1				46	1			
22		1			Celkem	8	6	6	1
23			1						
24	1								
25	1								
Celkem:	4	10	11	0					

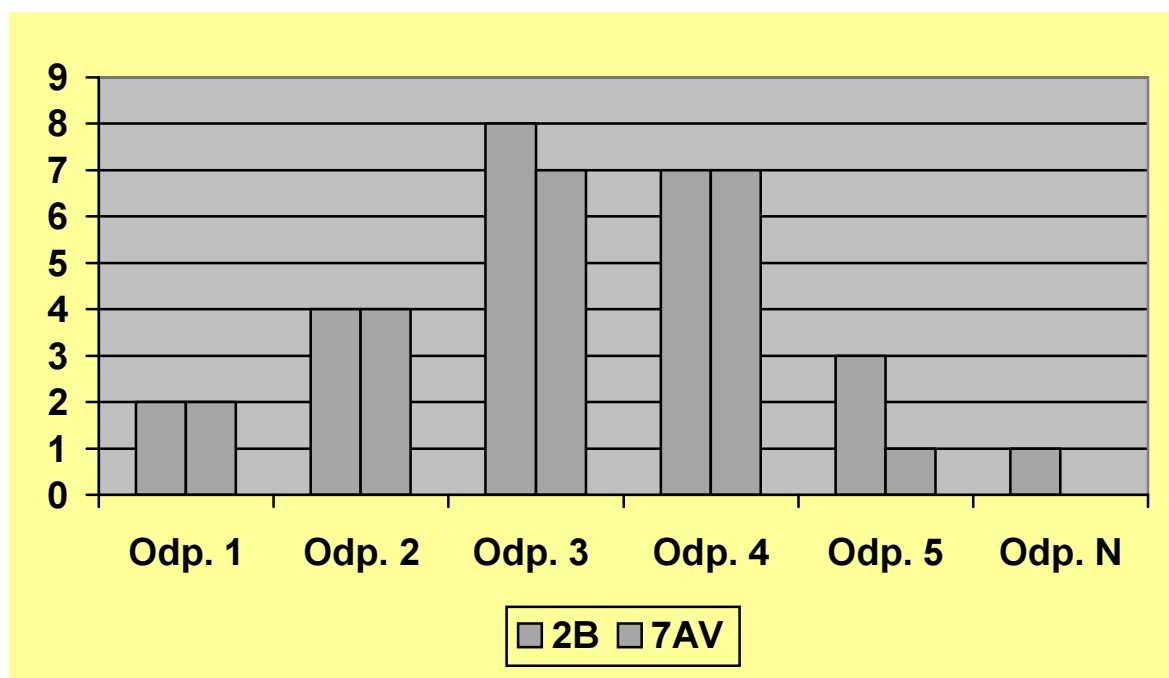
Z tabulky vyplývá, že nejvíce je zastoupena zlatá střední cesta a téměř nikdo necítí svůj mluvený projev zcela slabý. Výborně se v mluveném projevu cítí studenti 7.AV – jsou o rok starší, možná absolvovali pobyt v zahraničí, mají jiného vyučujícího, jiný typ výuky...

3. Procvičování jazyka v přirozeném kontextu (televize, rádio aj.)

Číslo dotazníku	Třída	Odpověď	Číslo dotazníku	Třída	Odpověď
1.	2B	4	26.	7AV	4
2.	2B	1	27.	7AV	1
3.	2B	2	28.	7AV	3
4.	2B	1	29.	7AV	3
5.	2B	3	30.	7AV	2
6.	2B	3	31.	7AV	4
7.	2B	5	32.	7AV	2
8.	2B	4	33.	7AV	1
9.	2B	3	34.	7AV	2
10.	2B	4	35.	7AV	4
11.	2B	3	36.	7AV	4
12.	2B	4	37.	7AV	3
13.	2B	4	38.	7AV	2
14.	2B	3	39.	7AV	4
15.	2B	3	40.	7AV	3
16.	2B	2	41.	7AV	4
17.	2B	3	42.	7AV	3
18.	2B	3	43.	7AV	5
19.	2B	4	44.	7AV	3
20.	2B	5	45.	7AV	3
21.	2B	5	46.	7AV	4
22.	2B	2			
23.	2B	2			
24.	2B	N			
25.	2B	3			

Celkem 2.B: odpověď č.1 (nikdy) – 2
odpověď č. 2 (občas) – 4
odpověď č.3 (někdy) – 9
odpověď č. 4 (často) – 6
odpověď č. 5 (vždy) – 3
odpověď N (nevím) – 1

Celkem 7AV: odpověď č.1 (nikdy) – 2
odpověď č. 2 (občas) – 4
odpověď č.3 (někdy) – 7
odpověď č. 4 (často) – 7
odpověď č. 5 (vždy) – 1

K vyhodnocení nás zaujala otázka č. B9, která pojednává o tom, zda studenti gymnázia ve svém volném čase poslouchají rozhlas či sledují televizi, která je vysílána v cizím jazyce. Nejvíce respondentů (jedna třetina) odpovědělo, že poslouchají rádio nebo sledují televizi vysílající v cizím jazyce jen někdy, tak na půl a zhruba stejný počet respondentů odpověděl, že se této činnosti věnuje často. 17% dotázaných si poslechne občas něco v cizím jazyce, nikdy nebo téměř nikdy se nevěnuje poslechu cizí řeči necelých 9%, ale na druhou stranu stejné množství respondentů zase tvrdí, že vždy či téměř vždy poslouchají zprávy v cizím jazyce. Pouze jeden dotazovaný nedovedl odpovědět na tuto otázku.

Zajímalo nás, zda studenti rozvíjí své schopnosti porozumět cizí řeči i ve svém volném čase, zda to považují za důležité, nepodstatné, nebo nemají k tomu prostředky a pak se nechají překvapit svými jazykovými schopnostmi až přímo v praxi. Očekávaly jsme, že nejvíce respondentů odpoví, že někdy, tak napůl a naše očekávání se i splnilo. Přihrává k tomu i fakt, že stejný počet dotazovaných se této činnosti nevěnuje vůbec a stejný počet vždy. Vzhledem k tomu, že více jak polovina studentů rozvíjí své porozumění cizí řeči, má to kladný vliv jak na jejich osobnost, tak na efektivitu výuky.

4. Rozvíjení kulturního porozumění - seznamování se s kulturou (zvyky, historií, literaturou) země, ve které se daným jazykem mluví.

Očekávaly jsme, že většina žáků odpoví, že se s kulturou dané země seznamují, protože dnešní doba nabízí velké množství aktivit, které tomu mohou dopomoci. Jsou to různé zeměpisné pořady a soutěže v televizi nebo různé zájezdy organizované jak školou, tak rodiči.

Vždyť i ve škole se žáci denně dovídají nové poznatky o daných zemích. Je to samozřejmě v předmětech jako je zeměpis a dějepis, ale především v hodinách cizího jazyka. Pokud si vzpomenu na maturitu z angličtiny na gymnáziu, které jsem navštěvovala (maturitě se částečně přizpůsobovala výuka v celých čtyřech letech), objevovala se zde témata jako: Londýn, USA, Kanada, Austrálie, školství ve Velké Británii a podobně.

To, že se člověk učí cizí jazyk, ho také zajisté motivuje k tomu, aby se zajímal o kulturu dané země. A naopak dnes už obvyklé výlety a dovolené v zahraničí, kde je třeba domluvit se cizím jazykem, by měly žáky motivovat ke studiu cizího jazyka.

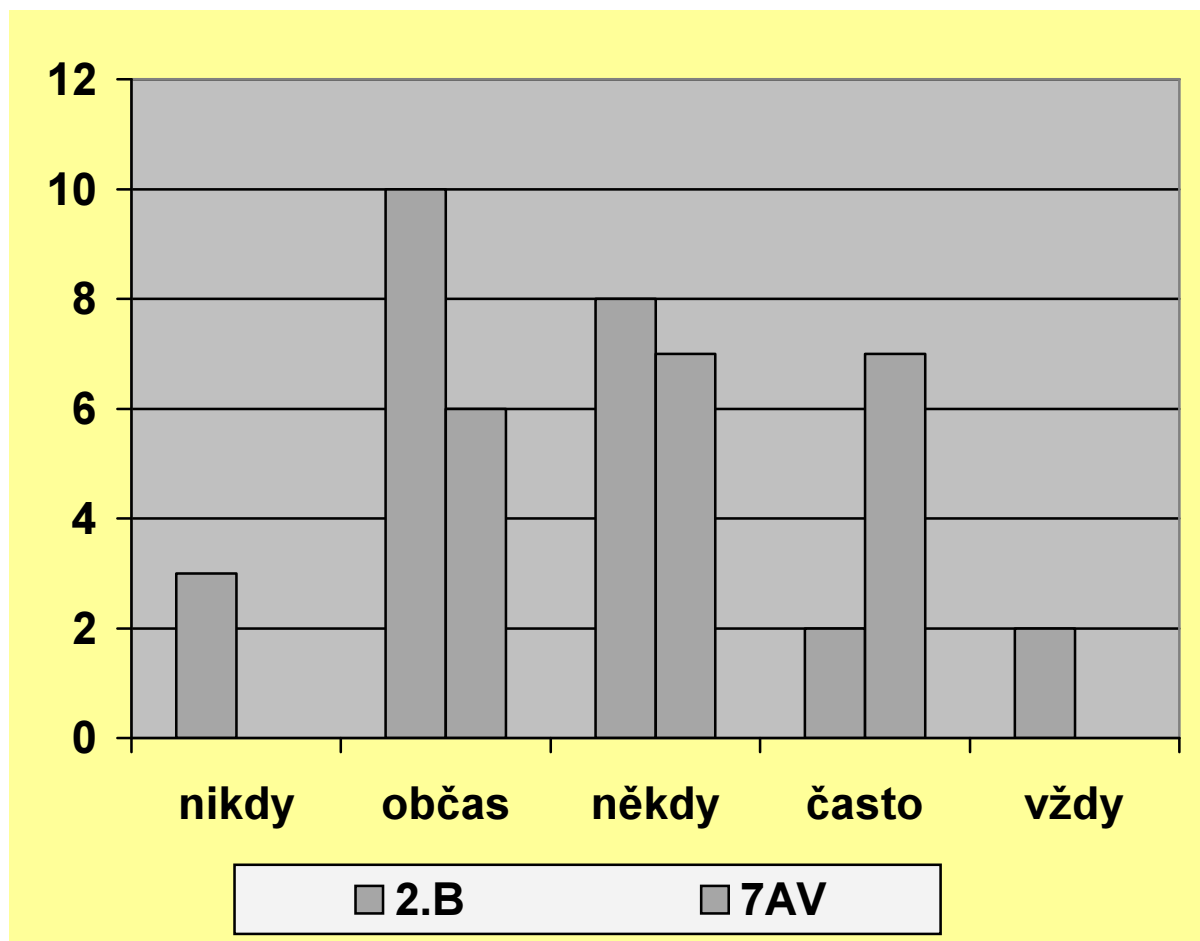
Výsledky výzkumu nás však celkem překvapily. Ze 46 žáků odpověděli pouze dva, že se s kulturou země, ve které se mluví jazykem, který studují, seznamují vždy nebo téměř vždy. Devět z nich odpovědělo, že se s ní seznamují často nebo obvykle. Patnáct studentů se o kulturu dané země zajímá jen někdy, asi tak půl na půl; sedmnáct žáků občas, obvykle ne a tři žáci se s kulturou dané země neseznamují dokonce téměř nikdy nebo nikdy.

Číslo dotazníku	Třída	Odpověď	Číslo dotazníku	Třída	Odpověď
1	2B	2	26	7AV	4
2	2B	2	27	7AV	4
3	2B	3	28	7AV	3
4	2B	2	29	7AV	3
5	2B	3	30	7AV	4
6	2B	3	31	7AV	3
7	2B	4	32	7AV	2
8	2B	3	33	7AV	3
9	2B	2	34	7AV	2
10	2B	2	35	7AV	2
11	2B	1	36	7AV	4
12	2B	3	37	7AV	3
13	2B	1	38	7AV	2
14	2B	2	39	7AV	3
15	2B	5	40	7AV	2
16	2B	3	41	7AV	2
17	2B	3	42	7AV	3
18	2B	1	43	7AV	4
19	2B	2	44	7AV	4
20	2B	3	45	7AV	2

21	2B	2	46	7AV	4
22	2B	2			
23	2B	2			
24	2B	4			
25	2B	5			

Celkem 2.B: odpověď č.1 (nikdy) – 3
odpověď č. 2 (občas) – 10
odpověď č.3 (někdy) – 8
odpověď č. 4 (často) – 2
odpověď č. 5 (vždy) – 2

Celkem 7AV: odpověď č.1 (nikdy) – 0
odpověď č. 2 (občas) – 6
odpověď č.3 (někdy) – 7
odpověď č. 4 (často) – 7
odpověď č. 5 (vždy) – 0

5. Závěr

Na závěr bychom chtěly zmínit, že musíme brát v úvahu, že respondenti jsou studenty dvou různých ročníků. Každá třída je navíc při výuce rozdělena do dvou skupin, přičemž výuku zajišťují v různých skupinách i různí vyučující.

Z tohoto jasně vyplývá, že odpovědi studentů druhého a třetího ročníku nemůžeme srovnávat. Studenti druhého ročníku ještě neabsolvovali tolik vyučovacích hodin cizího jazyka jako studenti třetího ročníku. Jejich motivace ke studiu cizího jazyka rovněž nemusí být tak velká jako u starších studentů, protože zřejmě ještě nejsou "hnáni" myšlenkou na maturitu. Možná si zatím neuvědomují, že se jazyk učí pro sebe a že ho budou v životě potřebovat.

Celkově výsledky výzkumu přibližně odpovídají našim předpokladům. Nejvíce studentů se řadí k průměru (co se týče mluveného projevu) a jen malá část z nich by se hodnotila jako výrazný nadprůměr nebo podprůměr. Stejně je to i u ostatních otázek. Nejčastější odpověď byla "někdy" a velmi zřídka jsme se setkali s odpověďmi "vždy" nebo "nikdy".

Doufáme, že náš výzkum bude prospěšný a napomůže v dalším rozvoji výuky cizích jazyků na gymnáziu Matyáše Lercha v Brně.